

19.02.2025

Dnro 1819/03.04.04.04.16/2023

Asia

Yleiskaava

Valittajat**Päätös, josta valitetaan**

Mynämäen kunnanvaltuusto, 23.10.2023 § 65

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt Kolsa-Juvansuon tuulivoimapuiston osayleiskaavan siltä osin kuin kaava-alue sijoittuu Mynämäen kunnan alueelle.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Kunnanvaltuuston päätös on kumottava. Mynämäen kunta on velvoitettava korvaamaan valittajien oikeudenkäyntikulut laillisine korkoineen. Kaavan täytäntöönpano on kiellettävä.

Yleiskaavasta aiheutuu kohtuutonta haittaa maanomistajille. Hanke rajoittaa ympäröivää maankäyttöä estäen muun ohella uuden asuinrakentamisen ja lomarakentamisen sijoittumista hankealueelle ja sen lähialueille. Kaava-aineistossa ei tarkemmin kuvata pysyvän asutuksen ja loma-asutuksen määrää. Etäisyydet tuulivoimaloiden vaikutuksille alttiisiin kiinteistöihin olisi tullut esittää yksilöidysti, jotta niihin kohdistuvat vaikutukset ja rajoitukset olisi voitu arvioida. Kiinteistön _____, oikeastaan _____, (_____) kaavamerkinntä luo-1 ja luo-2 sekä kiinteistön _____ (_____) kaavamerkintä luo-1 koskevat koko kiinteistöjä ja ovat maanomistajalle kohtuuttomia.

Kaavan vaikutuksia ei ole selvitetty maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:ssä ja maankäyttö- ja rakennusasetuksessa (MRA) 1 §:ssä tarkoitetulla tavalla, ja niitä kuvataan kaava-aineistossa puutteellisesti ja yleispiirteisesti. Niiden perusteella ei voida varmistua, että kaavan sisältövaikutukset täyttyisivät MRL 39 §:n ja MRL 77 b §:n tarkoittamalla tavalla. Hankkeella on merkittäviä kielteisiä ja samalla kaavan sisältövaatimusten vastaisia

vaikutuksia. Myös valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin kuuluva tavoite ekologisten yhteyksien säilymisen edistämisestä on jäänyt arvioimatta.

Melumallinnus on puutteellinen, koska siinä ei ole otettu huomioon merkityksellisen sykinnän vaikutusta melutasoihin ja melun häiritsevyyteen erityisesti ilta- ja yöaikaan. Melualue on tämän vuoksi ennakoitu toteutuvaa suppeammaksi ulottuen meluselvityksen mukaan hieman alle kilometrin etäisyydelle tuulivoimaloista. Tosiasiassa hanke rajoittaa asumista ja lomaa-asumista olennaisesti voimakkaammin ja laajemmalla alueella. Tehdyn selvityksen perusteella ohjearvojen ylityksiä ei voida luotettavalla tavalla sulkea pois.

Vuotuisen välkkeen määrä ylittää 8 tuntia neljän asuin- tai vapaa-ajanrakennuksen kohdalla, kun puuston vaikutusta ei huomioida. Kohtuuttoman varjovälkkeen ehkäisemisen osalta ei ole edelleenkaan selvitetty, miten tämä on käytännössä mahdollista ja toteutettavissa. Välkemallinnuksessa ei ole otettu huomioon lentoestevalojen vaikutuksia yöaikaan tai pyörimisliikettä ja siitä johtuvaa vilkkumisefektiä. Tuulivoimaloiden kokoluokan kasvaessa myös valaistukseen liittyvät maisemavaikutukset lisääntyvät. Kaikissa teollisen kokoluokan tuulivoimahankkeissa maisemavaikutuksia tulisi esitellä ja arvioida laadukkaiden videoiden avulla. Myös pimeässä näkyvät vaikutukset tulee mallintaa.

Tuulivoimaloiden maisemavaikutuksia ei ole selvitetty riittäväällä tavalla. Voimaloiden kokoluokasta johtuen tuntuvimpien haitallisten maisemavaikutusten tarkasteluetaisyytenä käytetty 0–5 kilometriä on liian pieni. Vyöhykejaon käyttö edellyttäisi uusia päivitettyjä selvityksiä ja niiden pohjalta laadittuja uusia valtakunnallisia ohjeita tai tarkempaa tapauskohtaisiin olosuhteisiin perustuvaa tarkastelua. Lyhyessä ajassa tapahtunut muutos tuulivoimaloiden mittakaavassa on johtanut siihen, että suuntaa antavat ohjeet visuaalisen vaikutuksen vyöhykkeistä ovat vanhentuneita. Lähimmät valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, Mynälähdän kulttuurimaisema ja Laitilan viljelysmasema, sijaitsevat suhteellisen lähellä. Myös lähiympäristöön kohdistuvat merkittävät vaikutukset tieyhteyksineen ja muine pysyvine rakenteineen tulee arvioida nykyistä tarkemmin. Tuulivoimaloiden maisemavaikutuksia ei ole myöskään lievennetty yhteysviranomaisen edellyttämällä tavalla.

Susia koskevat selvitykset ja vaikutusten arvioinnit eivät ole riittäviä, ja kaava-alueen merkitystä suden elinympäristönä ei ole riittävästi selvitetty. Kaava-alue sijoittuu kahden eri susireviirin alueelle. Voimaloiden mahdollinen vaikutusalue suden pesäpaikkoihin saattaa olla laajempi kuin pesäselvityksessä huomioitu 400 metriä. Tulkinta, jonka mukaan suojeluvaatimus edellyttäisi varmuutta suden pesäpaikkojen sijainnista vaikutusalueella, ei vastaa suojelusäännöksen tulkintaa ohjaavan varovaisuusperiaatteen tarkoitusta.

Tuulivoimapuiston vaikutusalueella on merkittäviä linnustollisia arvoja. Sille, että hankkeella olisi toteutuessaan vain vähäinen negatiivinen vaikutus linnustoon, ei ole esitetty riittäviä selvityksiä ja perusteluja. Näin ollen ei

voida varmistua siitä, että vaikutukset voidaan sovittaa yhteen muuttolinnuston ja petolintujen suojelua koskevien vaatimusten kanssa. Hankealue sijoittuu valtakunnallisille merikotkan ja kurjen päämuuttoreiteille. Lisäksi hankealueella tai sen läheisyydessä pesii useita suojeltuja petolintuja, kuten kanahaukka, hiirihaukka, sääksi, merikotka, varpuspöllö ja huuhkaja. Riskit haitallisista vaikutuksista kohdistetaan varovaisuusperiaatteen vastaisesti linnuston kannettavaksi olettaen näiden välttävän tai väistävän aluetta.

Lisäksi valituksessa on todettu, että Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) YVA-selostuksesta 28.11.2022 antamassa perustellussa päätelmässä on todettu puutteita, eikä arviointia ole näiden osalta täydennetty.

Asian käsittely ja selvittäminen hallinto-oikeudessa

Mynämäen kunnanhallitus on antanut lausunnon.

Valittajat ovat antaneet vastineen ja siinä esittäneet uutena valitusperusteena, että kiinteistön luo-1-kaavamerkintä on ilmeisen perusteeton.

Merkitään

Hallinto-oikeus on tänään antamallaan toisella päätöksellä antanut ratkaisun valitukseen Laitilan kaupunginvaltuuston päätöksestä, jolla oli hyväksytty Kolsa-Juvansuon tuulivoimapuiston osayleiskaava Laitilan kaupungin puoleiselta osaltaan (asian lyhyt dnro 1820/2023).

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus ei tutki valittajien vastineessaan esittämää valitusperustetta luo-merkinnän perusteettomuudesta.

Hallinto-oikeus hylkää valituksen sekä vaatimukset päätöksen täytäntöönpanon kieltämisestä ja oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Ratkaisun perustelut

Tutkimatta jäävä valitusperuste

Kuntalain 135 §:n 3 momentin mukaan valittajan tulee esittää kunnallisvalituksen perusteet ennen valitusajan päättymistä.

Valittajat ovat vasta valitusajan päättymisen jälkeen esittäneet valitusperusteen, jonka mukaan Mynämäen kunnan puoleiselle osayleiskaava-alueelle sijoittuvan kiinteistön luo-1-kaavamerkintä on perusteeton. Valitusperuste on siten jätettävä tutkimatta myöhässä esitettynä.

Pääasia

Valitusperusteiden tulkinnasta

Kuntalain 135 §:n 2 momentin mukaan valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa tai että päätös on muuten lainvastainen.

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 15 §:n 1 momentin mukaan valituksessa on ilmoitettava muun ohella, miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi sekä vaatimusten perustelut.

Hallinto-oikeus toteaa, että edellä mainitut säännökset huomioon ottaen vaatimusten perusteluissa on esitettävä, miksi ja miten päätös on lainvastainen. Yleispiirteinen selvityksiä, tosiseikkoja ja oikeuskäytäntöä toistava kerronta valituksessa ei lain edellyttämällä tavalla yksilöi valitusperusteita. Valituksessa ei ole kaikilta osin selvästi esitetty, miltä osin hyväksytty kaava valittajien näkemyksen mukaan olisi myös kaavan sisältövaatimusten vastainen. Hallinto-oikeuden tehtäviin ei kuulu tulkita kunnallisvalitukseen enempää sisältöä kuin siitä selvästi käy ilmi. Nämä näkökohdat huomioon ottaen hallinto-oikeus on edellä osioon ”Vaatimukset hallinto-oikeudessa” kirjannut valittajien vaatimukset ja valitusperusteet sellaisina kuin on ne ymmärtänyt. Selvitysten puutteellisuutta tai kaavan sisältövaatimusten vastaisuutta koskevien väitteiden liiallinen yleispiirteisyys ja yksilöimättömyys jää valittajien vahingoksi.

Kaava-alue ja alueen suunnittelutilanne

Kolsa-Juvansuon tuulivoimapuiston osayleiskaava-alue on pinta-alaltaan yhteensä noin 1 985 hehtaaria sijoittuen valtatie 8:n länsipuolelle Mynämäen kunnan Juvansuon ja Laitilan kaupungin Kolsan alueille. Kaava-alueesta noin 1 181 hehtaaria (60 %) sijoittuu Mynämäen ja noin 804 hehtaaria (40 %) Laitilan puolelle. Kaavaselostuksen mukaan kaava-alueen rajaus perustuu tuulivoimahankkeen yhteydessä laadittuihin melumallinnuksiin. Kaava-alue on maa- ja metsätalouskäytössä, ja alueella on myös soita. Peltoalueiden reunoilla on maa- ja metsätalousrakennuksia. Asutusta ja virkistystä kuvaavan kaavaselostuksen liitekartan mukaan kaava-alueelle ei sijoitu vakituista eikä vapaa-ajanasutusta. Lähin laajempi asutus on Vehmaan Vinkkilässä noin seitsemän kilometrin etäisyydellä ja seuraava asutuskeskittymä Mynämäellä noin kahdeksan kilometrin etäisyydellä.

Alue on suurimmaksi osaksi vuonna 2014 vahvistetun Varsinais-Suomen tuulivoimavaihemaakuntakaavan (TVMK) mukaista tuulivoimaloiden aluetta (tv 504). Merkintää koskevan maakuntakaavamääräyksen mukaan kysymyksessä on maakunnallisesti merkittävään tuulivoimatuotantoon soveltuva alue, jolle voidaan selvitysten mukaan sijoittaa yli 10

tuulivoimalayksikköä. Suunnittelumääräyksen mukaan alueen säilyminen tuulivoimatuotannolle soveltuvana alueena tulee turvata kuntakaavoituksella. Kuntakaavoituksen ja alueen muun yksityiskohtaisen suunnittelun yhteydessä tulee muun ohella huomioida vaikutukset elinympäristöön, linnustoon sekä kulttuuriympäristön ja maiseman arvoihin.

Kaavan sisältö pääpiirteissään

Kolsa-Juvansuon tuulivoimapuiston osayleiskaava mahdollistaa yhteensä enintään 11 tuulivoimalaa. Tuulivoimaloista seitsemän (tuulivoimalat T5–T7 ja T9–T12) sijoittuu Mynämäen puolelle ja neljä (tuulivoimalat T1–T4) Laitilaan. Tuulivoimaloiden alueet sijoittuvat lähimmillään noin 200 metrin ja enimmillään noin 800 metrin etäisyydelle toisistaan.

Kaava-alueen yhteenlasketusta pinta-alasta 1 920 hehtaaria (97 %) on merkitty maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (M), joka on varattu pääasiassa metsätaloutta varten. Merkintää koskevan kaavamääräyksen mukaan alueelle saa sijoittaa tuulivoimaloita niille erikseen osoitetuille alueille sekä niitä varten huoltoteitä, kokoonpanoalueita ja teknisiä verkostoja. Alueella sallitaan maa- ja metsätalouden harjoittamista palveleva rakentaminen. Maankäyttö- ja rakennuslain 16.3 § nojalla alue määrätään suunnittelutarvealueeksi. Suunnittelutarveharkintavelvoite ei koske tuulivoimarakentamista.

Tuulivoimaloiden alueet on osoitettu tv-merkinnällä. Osayleiskaavaa voidaan näillä alueilla käyttää maankäyttö- ja rakennuslain 77 a §:ssä säädetyllä tavalla kaavan mukaisten tuulivoimaloiden rakennusluvan myöntämisen perusteena.

Tuulivoimaloiden aluetta koskevan kaavamääräyksen mukaan tuulivoimalan kaikkien rakenteiden on sijoitettava kokonaan alueen sisäpuolelle. Yksittäisen tuulivoimalan enimmäiskorkeus saa olla enintään 300 metriä maanpinnasta. Tuulivoimalan kokonaiskorkeus merenpinnasta ei saa ylittää ilmailuviranomaisen asettamia korkeusrajoituksia. Alueelle voidaan sijoittaa tuulivoimatuotantoa ja energiahuoltoa palvelevia rakennuksia ja rakenteita.

Keskeiset sovellettavat säännökset

Alueidenkäyttölain (aiempi nimi maankäyttö- ja rakennuslaki) 9 §:n 1 momentin mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Pykälän 2 momentin mukaan kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvittävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.

Lain 39 §:n 2 momentin mukaan yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon muun ohella mahdollisuudet turvalliseen ja terveelliseen elinympäristöön, ympäristöhaittojen vähentäminen sekä maiseman ja

luonnonarvojen vaaliminen. Pykälän 3 momentin mukaan nämä seikat on selvitettävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin laadittavan yleiskaavan ohjaustavoite ja tarkkuus sitä edellyttävät. Pykälän 4 momentin mukaan yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa.

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n 1 momentin mukaan kaavan vaikutuksia selvitetessä otetaan huomioon aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat. Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset muun ohella ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön, kasvi- ja eläinlajeihin sekä maisemaan.

Hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn merkitys

Kolsa-Juvansuon tuulivoimapuiston kaavahanketta on valmisteltu samanaikaisesti ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA-menettely) kanssa ja sen yhteydessä laadittuihin selvityksiin tukeutuen.

Hallinto-oikeus toteaa, että vaikutusten selvittämisestä kaavaa laadittaessa säädetään alueidenkäyttölain 9 §:ssä. YVA-menettelyssä laaditut selvitykset otetaan maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:ssä säädetyllä tavalla huomioon kaavan vaikutuksia selvitetessä. Näitä selvityksiä ja vaikutusten arviointeja tulee kaavaa laadittaessa tarvittaessa täydentää, päivittää tai tarkentaa, jotta ne antavat riittävät tiedot arvioida kaavan toteuttamisen merkittävät vaikutukset. Siltä osin kuin valituksessa on esitetty väitteitä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä laaditun arviointiselostuksen puutteellisuudesta, hallinto-oikeus toteaa, että osayleiskaavan hyväksymistä koskevassa asiassa ei voida tutkia, onko ympäristövaikutusten arviointi ollut ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain mukainen. Tutkittavaksi tulee ainoastaan se, ovatko kaavaa koskevat selvitykset, joihin myös YVA-menettelyssä laaditut selvitykset sisältyvät, olleet alueidenkäyttölain 9 §:n mukaisia.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) huomioiminen

Valituksen mukaan valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin kuuluva tavoite ekologisten yhteyksien säilymisen edistämisestä on jäänyt arvioimatta.

Alueidenkäyttölain 24 §:n 2 momentin mukaan alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista.

Valtioneuvoston 14.12.2017 antamassa päätöksessä valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista on elinvoimaista luonto- ja kulttuuriympäristöä sekä luonnonvaroja koskevissa tavoitteissa todettu muun ohella, että edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.

Kaavaselostuksen mukaan tuulivoimapuiston suunnittelussa on tunnistettu ja huomioitu luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet ja ekologisten yhteyksien säilyminen, ja tältä osin on viitattu YVA-selostukseen. Tuulivoimapuistoa koskevassa YVA-selostuksessa on arvioitu muun ohella ekologisten yhteyksien säilymistä. Hankkeen aiheuttama metsäalueiden pirstoutuminen ei juuri eroa alueella jo harjoitettavasta metsätaloudesta hakkuineen. Aluetta ei aidata, joten tuulipuisto kokonaisuudessaan ei muodosta fyysistä estettä. Suunniteltu tuulivoimapuisto kuitenkin aiheuttaa häiriötä ympäristöön. Alue on jo nykyisellään metsätaloudeksi käytössä, mutta tuulivoimaloiden aiheuttama häiriö on luonteeltaan jatkuvampaa. Hankkeen pirstoutumista lisääviä ja ekologistia yhteyksiä katkovia vaikutuksia vähentää tie- ja sähkönsiirtolinjojen kulkeminen jo olemassa olevien teiden linjoja pitkin. Lisäksi sähkönsiirto toteutetaan maakaapelein, jolloin puustoa vähennetään ainoastaan kuuden metrin leveydeltä.

YVA-selostuksen arvioiden mukaan elinympäristöt säilyvät pääosin muuttuneina myös toiminnan aikana. Tuulivoimaloiden käytön aikainen melu voi karkottaa eläimiä alueelta ja aiheuttaa alueen välttämistä. Häirintävaikutus heikentää etenkin ihmistä karttavien ja laajoja yhtenäisiä metsäalueita suosivien lajien, kuten karhun, ilveksen, ahman ja suden, mahdollisuuksia käyttää aluetta elinympäristönään. Eläimet voivat myös tottua voimaloiden aiheuttamaan häiriöön, mutta eläinten suhtautumista tuulivoima-alueisiin ei juuri ole tutkittu. Ympäröivillä alueilla on samankaltaista metsäistä aluetta, joten eläimillä on mahdollisuus liikkua alueelta toiselle, vaikka ne välttäisivätkin tuulivoimapuiston aluetta sen aiheuttaman häiriön vuoksi. Tämän tuulivoimahankkeen vaikutuksia ekologiisiin yhteyksiin ei sen vuoksi arvioida merkittäviksi.

Edelleen arvioinnin mukaan metsien pirstoutumisen vaikutus jatkuu vielä pitkään toiminnan loputtua. Vaikutukset eivät kuitenkaan ole merkittäviä metsätaloudeksi käytössä olevalla alueella, jossa hakkuut joka tapauksessa muuttavat ympäristöä. Hankealueen lähialueille ei tällä hetkellä ole suunnitteilla muita tuulivoimapuistoja, joista aiheutuisi yhteisvaikutuksia eläimistöön ja ekologiisiin yhteyksiin. Haitallisia vaikutuksia voidaan vähentää rakennuskaudella erityisesti ajoittamalla rakennustyöt eläinten lisääntymiskauden ulkopuolelle ja rakentamalla sähkönsiirtoreitit maakaapelein.

Hallinto-oikeus toteaa, että valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet välittyvät kuntakaavoitukseen maakuntakaavan kautta. Kysymyksessä oleva alue on maakuntakaavassa todettu yli kymmenelle tuulivoimalalle soveltuvaksi alueeksi. Osayleiskaavahankkeen yhteydessä on lisäksi selvitetty ja arvioitu nyt hyväksytyllä osayleiskaavalla sallitun tuulivoimarakentamisen vaikutuksia ekologisten yhteyksien säilymisen kannalta. Vaikutukset on edellä mainituin tavoin arvioitu vähäisiksi. Kaavaan on sisällytetty muun ohella määräys pesintäaikojen huomioimisesta sekä määräys, jonka mukaan alueen sisäiset keskijännitejohdot on toteuttava ensisijaisesti maakaapeleina, ja maakaapelit tulee sijoittaa ensisijaisesti teiden yhteyteen.

Hallinto-oikeus toteaa, että yleiskaava täyttää ekologisten yhteyksien säilyttämistä koskevan tavoitteen osalta sen, mitä alueidenkäyttölaissa on säädetty valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta.

Meluvaikutukset

Valtioneuvoston tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista antaman asetuksen 3 §:n mukaan tuulivoimalan toiminnasta aiheutuva laskennallinen melutaso ja valvonnan yhteydessä mitattu melutaso eivät saa ulkona ylittää melun A-taajuuspainotetun keskiäänitason (ekvivalenttitason L_{Aeq}) ohjearvoja, jotka pysyvän asutuksen tai loma-asutuksen kohdalla ovat päiväsaikaan 45 dB ja yöaikaan 40 dB.

Asetuksen 5 §:n mukaan, jos tuulivoimalan melu on impulssimaista tai kapeakaistaista melulle altistuvalla alueella, valvonnan yhteydessä saatun mittaustulokseen lisätään 5 dB ennen sen vertaamista 3 §:ssä säädettyihin arvoihin.

Sosiaali- ja terveysministeriön asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista antaman asetuksen (asumisterveysasetus; 545/2015) 12 §:n 3 momentin mukaan yöaikainen (klo 22–7) musiikkimelu tai muu vastaava mahdollisesti unihäiriötä aiheuttava melu, joka erottuu selvästi taustamelusta, ei saa ylittää 25 dB yhden tunnin keskiäänitasona $L_{Aeq,1h}$ (klo 22–7) mitattuna niissä tiloissa, jotka on tarkoitettu nukkumiseen. Asetuksen liitteessä 2 on lisäksi säädetty päivä- ja yöajan keskiäänitasojen toimenpiderajat asunnoissa ja muissa oleskelutiloissa (taulukko 1) sekä pienitaajuisten sisämelun tunnin keskiäänitason toimenpiderajat nukkumiseen tarkoitetuissa tiloissa (taulukko 2).

Osayleiskaavaan sisältyvän yleismääräyksen mukaan alueen suunnittelussa ja toteutuksessa on otettava huomioon valtioneuvoston asetus tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista (1107/2015) sekä sosiaali- ja terveysministeriön asumisterveysasetus (545/2015).

Tuulivoimapuistosta aiheutuvaa melua on mallinnettu meluselvityksessä (Numerola Oy 12.4.2022). 11 tuulivoimalaa käsittävä mallinnus on laadittu käyttäen turbiinityyppiä GE 6.0-164, jonka melupäästön takuuarvo on mallinnuksen mukaan 108,9 dB(A), napakorkeus 200 metriä ja roottorin halkaisija 164 metriä. Melumallinnuksen mukaan alueen loma-asuntojen ja asuinrakennusten kohdilla melutasot ulkona ja sisällä jäävät alle edellä mainittujen ohjearvojen. Melun leviämistä on havainnollistettu myös karttasovitteella, johon on merkitty asuinrakennukset, loma-asunnot, tuulivoimalat sekä mallinnuksessa käytetyt reseptoripisteet.

YVA-selostuksessa esitetyn arvion mukaan selvityksen tulosten perusteella voidaan todeta, että Kolsa-Juvansuon tuulivoimaloiden meluvaikutukset ovat melko vähäiset. Äänitaso on valitussa kaavaratkaisussa mallinnusten mukaan

lähimpien vakituisten ja vapaa-ajan asuntojen alueella korkeimmillaan 39,3 dB.

Hallinto-oikeus toteaa, että melun impulssimaisuuden vuoksi mittaustuloksiin tehtävä korjaus koskee vain valvonnan yhteydessä tehtäviä melumittauksia, joten näistä aiheutuvaa 5 dB:n lisäystä ei ole ollut tarpeen tehdä. Koska mallinnuksessa käytetystä tuulivoimalasta ei myöskään lähtötietojen mukaan aiheudu merkityksellistä sykintää (amplitudimodulaatio), lisäys ei ole ollut tarpeen myöskään tällä perusteella.

Hallinto-oikeus katsoo, että YVA-selostuksessa esitetyn arvion ja laaditun melumallinnuksen perusteella voidaan meluvaikutusten osalta riittävän luotettavasti arvioida kaavan sisältövaatimusten täyttymistä terveellisen ja turvallisen elinympäristön, ympäristöhaitan vähentämisen ja lähialueen maanomistajille aiheutuvan haitan osalta. Meluselvityksen perusteella tuulivoimaloista aiheutuva melu jää asumusten kohdalla alle melun ohjearvojen. Lisäksi osayleiskaavaan on sisällytetty määräys tuulivoimaloiden aiheuttamaan meluun liittyvien ohjearvojen huomioon ottamisesta. Kaavaselostuksen mukaan käytön aikaisia meluvaikutuksia on mahdollista myös säädellä vaikuttamalla roottorin toimintaan. Siinäkin tapauksessa, että toiminnassa olevista tuulivoimaloista aiheutuisi melun vuoksi naapuruussuhdelaisissa tarkoitettua kohtuutonta haittaa, tämän haitan rajoittamista on mahdollista ohjata ympäristöluvalla. Hallinto-oikeus katsoo, että hyväksytyssä kaavassa on tuulivoimaloiden meluvaikutusten osalta riittävällä tavalla otettu huomioon yleiskaavan sisältövaatimukset.

Välkevaikutukset

Välkevaikutuksella tarkoitetaan tilannetta, jossa auringon paisteen ja tarkastelupisteen väliin jäävän voimalan lavat aiheuttavat välkkyvän varjon. Suomessa ei ole määritelty välkevaikutukselle raja-arvoja tai suosituksia. Ympäristöministeriön antaman ohjeen 5/2016 ”Tuulivoimarakentamisen suunnittelu” mukaan välkevaikutusten arvioinnissa on suositeltavaa käyttää apuna muiden maiden suosituksia välkkeen rajoittamisesta. Saksassa raja-arvot laskennallisille maksimitilanteille ilman auringon paisteaikojen huomioonottamista ovat 30 tuntia vuodessa ja 30 minuuttia päivässä. Niin sanotussa todellisessa tilanteessa välke on rajoitettava kahdeksaan tuntiin vuodessa. Tanskassa sovelletaan yleensä todellisen tilanteen raja-arvona enintään kymmentä tuntia vuodessa. Ruotsissa vastaava suositus on enintään kahdeksan tuntia vuodessa ja 30 minuuttia päivässä.

Välkeselvityksessä (Numeroa Oy 12.4.2022) on mallinnettu tuulivoimapuistosta aiheutuvia välkevaikutuksia. 11 tuulivoimalaa käsittävä mallinnus on laadittu käyttäen tuulivoimaloiden napakorkeutena 200 metriä ja roottorin halkaisijana 200 metriä. Mallinnuksen mukaan tuulivoimaloiden aiheuttaman välkkeen vuotuinen määrä ylittää Ruotsissa sovellettavan 8 tunnin ohjearvon neljän asunnon kohdalla välkevaikutuksen ollessa enimmillään 11 h 24 min. Päiväkohtainen välke aika jää alle 30 minuutin ohjearvon alueen kaikkien asuntojen kohdilla. Voimaloiden vuotuinen välkevaikutus jää

kaikkien asuntojen kohdalla alle 8 tunnin, jos puuston välkettä vähentävä vaikutus otetaan huomioon.

YVA-selostuksen mukaan kohtuuton haitta varjovälkkeestä pystytään ehkäisemään pysäyttämällä välkettä aiheuttavat voimat kriittiseksi ajaksi. Voimat voidaan ohjelmoida pysähtymään automaattisesti vallitsevien sääolosuhteiden mukaisesti, kun välkettä muodostuisi herkälle alueelle. Kaavanlaatija on valittajien muistutukseen antamassaan vastineessa täsmentänyt, että tuulivoimaloissa voidaan tarvittaessa hyödyntää automatisoituja ohjelmistopohjaisia välkkeenhallintajärjestelmiä, mutta käytettävissä olevan tiedon perusteella tarvetta järjestelmien käytölle ei ole tässä hankkeessa.

Välkevaikutusten pienentämiseksi kaavaehdotuksesta on poistettu kaavaluonnoksessa esitetty pohjoisin tuulivoimala-alue nro 8 ja vähennetty tuulivoimaloiden enimmäismäärä 12 voimalasta 11 voimalaan. Muutos on tehty yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä esitetyn suosituksen perusteella. Hyväksytyn osayleiskaavan yleismääräysten mukaan tuulivoimaloiden lentoestevalojen valinnassa tulee ottaa huomioon lentoestevalojen ympäristövaikutukset. Lentoestevalot tulee toteuttaa mahdollisimman vähän häiriötä tuottavalla tavalla.

Hallinto-oikeus toteaa, että tuulivoimalan roottorin pyörimisestä aiheutuva merkittävä välkevaikutus aiheutuu auringonvalon välkkymisestä. Liikenne- ja viestintävirasto määrää lentoesteiden merkitsemisestä, ja lentoestevalojen tehoon ja toimintaan on mahdollista vaikuttaa muun ohella erilaisten järjestelmien avulla. Tältä osin osayleiskaavan yleismääräyksiin on lisätty lentoestevalojen ympäristövaikutusten huomioon ottamista ja toteuttamistapaa koskeva määräys. Lentoestevalojen pimeävaikutuksia on arvioitu maisemaselvityksessä, eikä niistä johtuvan välkkeen mallintaminen videosovitteilla ole ollut tarpeen kaavan merkittävien vaikutusten selvittämiseksi. Tuulivoimaloista aiheutuvan välkevaikutuksen osalta kaavaa varten on laadittu riittävät selitykset kaavan vaikutusten arvioimiseksi.

Välkkeen osalta ei ole säädetty sitovia ohjearoja, ja mallinnuksen perusteella välkkeen määrä jää vähäiseksi. Välkkeestä aiheutuvaa haittaa on kaavaselostuksen mukaan myös mahdollista pienentää vaikuttamalla roottorin toimintaan. Tämän lisäksi välkkeestä mahdollisesti aiheutuvan kohtuuttoman haitan rajoittamista on mahdollista ohjata ympäristöluvalla. Hallinto-oikeus katsoo, että välkettä koskevan selvityksen perusteella yleiskaavaa laadittaessa on myös tältä osin riittävästi otettu huomioon mahdollisuudet turvalliseen ja terveelliseen elinympäristöön sekä ympäristöhaitan vähentämiseen.

Maisemavaikutukset

Alueidenkäyttölain 77 b §:n mukaan laadittaessa 77 a §:ssä tarkoitettua tuulivoimarakentamista ohjaavaa yleiskaavaa, on sen lisäksi, mitä yleiskaavasta muutoin säädetään, huolehdittava muun ohella siitä, että

suunniteltu tuulivoimarakentaminen ja muu maankäyttö sopeutuu maisemaan ja ympäristöön.

Tuulivoimapuiston maisemavaikutuksia on kaavaselostuksen lisäksi arvioitu ja selvitetty YVA-selostuksessa (6.7.2022), näkemäalueselvityksessä (12.4.2022) sekä havainnekuvissa (28.3.2022 ja 2.6.2022). Maisemavaikutuksiin on otettu kantaa myös ELY-keskuksen kaavaluonnoksesta antamassa lausunnossa (28.10.2022), ELY-keskuksen yhteysviranomaisena YVA-menettelyssä antamassa perustellussa päätelmässä (28.11.2022), ELY-keskuksen kaavaehdotuksesta antamassa lausunnossa (12.6.2023) sekä Museokeskuksen kaavaehdotuksesta antamassa lausunnossa (6.6.2023).

Kaavaselostuksen mukaan kaava-alueelle ei sijoitu valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita. Lähimmät valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, Laitilan viljelymaisema ja Mynälähdän kulttuurimaisema, sijaitsevat noin 7 kilometrin etäisyydellä kaava-alueesta. Lähin valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö sijoittuu noin 8 kilometrin etäisyydelle tuulivoimapuiston hankealueesta. Selvitysten mukaan noin 10 kilometrin etäisyydellä alueesta on monia valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai seudullisesti merkittäviä vaalittavia rakennettuja ympäristöjä.

Maisemavaikutusten arviointi on perustunut muun ohella näkemäalueselvitykseen, joka on laadittu käyttäen tuulivoimaloiden napakorkeutena 200 metriä ja roottorin halkaisijana 200 metriä. Analyysissä voimala on tulkittu näkyväksi, jos vähintään puolet voimalan lavasta näkyy tarkastelupisteeseen. Analyysin perusteella alueen metsät rajoittavat voimaloiden näkyvyyttä ympäristöön merkittävästi, mutta voimalat näkyvät selkeästi monille laajoille peltoaukeille sekä niiden liepeille. Voimalat näkyvät myös joidenkin järvien ulapoilla ja rannoilla.

Kaavaselostuksessa ja YVA-selostuksessa on hyödynnetty vaikutusten arvioinnissa ympäristöministeriön vuonna 2016 julkaiseman ohjeen ”Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa” mukaisia ohjeellisia esimerkkejä etäisyysvyöhykkeistä. Julkaisussa tuulivoima-alueen ja sen välittömän lähiympäristön etäisyydeksi voimaloista on määritelty 0...1–2 km, lähivaikutusalueeksi noin 1–2 km...4–6 km, ulommaksi vaikutusalueeksi noin 4–6 km...10–15 km, kaukovaikutusalueeksi noin 10–15 km...20–25 km ja teoreettiseksi maksiminäkyvyysalueeksi noin 20–25 km...35 km.

Kaavaselostuksen ja YVA-selostuksen mukaan tuulivoimalat ovat välittömässä lähiympäristössä (0–2 km) avoimessa maisemassa hallitseva elementti, mutta puustolla on kuitenkin merkittävä paikallinen vaikutus näkymiseen ja maisemallisen mittakaavan muodostumiseen. Lähivaikutusalueelle (2–5 km) kohdistuu myös merkittäviä maisemallisia vaikutuksia tuulivoimaloiden näkyessä hyvin avoimessa maisemassa, mutta niiden kokoa on hankala hahmottaa. Noin 5–10 kilometrin etäisyydellä tuulivoimalat näkyvät edelleen selvästi, mutta maiseman muut elementit vähentävät dominanssia. Yli 10 kilometrin etäisyydellä tuulivoimalat näkyvät horisontissa pienenä tai tuulivoimalat näytävät horisontissa pieneltä. YVA-

selostuksessa on valokuvasovitteiden avulla arvioitu maisemavaikutuksia myös pimeänä aikana, jolloin tuulivoimaloista näkyvät punaiset lentoestevalot. Kuvasovitteiden perusteella arvioituna lentoestevalojen maisemallinen vaikutus on lähialueilla kohtalainen, sillä alueella ei muuten ole suuria valonlähteitä. Arvion mukaan asutuksesta, katuvalaistuksesta ja liikenteestä peräisin olevat valot vähentävät lentoestevalojen merkitystä osana maisemaa.

Varsinais-Suomen ELY-keskus on yhteysviranomaisena tekemässään perustellussa päätelmässä (28.11.2022) todennut, että tuulivoimalat näkyvät selvästi maisemassa erottuvina elementteinä valtakunnallisesti arvokkaille maisema-alueille. Tuulivoimalat näkyvät Mynämäen kirkkoa lukuun ottamatta myös lähimpiin valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristökohteisiin. Alle viiden kilometrin etäisyydellä on kuusi maakuntakaavassa osoitettua seudullisesti arvokasta kohdetta, ja erityisesti näistä kohteista tarkasteltuna tuulivoimaloiden aiheuttama muutos maisemassa on suuri. Maisemavaikutusten arvioinnin epävarmuutta lisää voimaloiden suuri korkeus, jolle ei ole vertailukohtaa olevissa maisemissa, sekä se, että näkyvyysanalyysissä on otettu huomioon nykyisen puuston vaikutus. Puuston säilymistä ei kuitenkaan käytännössä voida pitkällä aikavälillä varmistaa. Toisaalta kasvillisuuden lisääntyminen joko luonnollisella kasvulla tai istuttamalla voi peittää näkymiä.

ELY-keskuksen kaavaluonnosta koskevassa lausunnossa 28.10.2022 on todettu, että YVA:n yhteydessä tehdyssä näkyvyysalueanalyysissä on havainnollistettu hyvin voimaloiden näkyvyyttä maisemassa ja havainnekuvien (valokuvasovitteiden) kuvauspaikoissa ja suunnissa on hyvin otettu huomioon valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY-kohteet) ja arvokkaat maisema-alueet. Valokuvasovitteista on hyvin hahmotettavissa myös voimaloiden näkyvyys pimeään aikaan. ELY-keskus on kaavaehdotuksesta 12.6.2023 antamassaan lausunnossa todennut, että valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja kulttuuriympäristöt eivät sijoitu hankealueen välittömään läheisyyteen ja siten voimaloiden vaikutus kyseessä olevilta alueilta tarkasteltuna jää YVA:n ja kaavan yhteydessä tehtyjen selvitysten perusteella vähäiseksi. ELY-keskuksella ei ole ollut huomautettavaa kaavaehdotukseen kulttuuriympäristön ja maiseman huomioimisen osalta.

Turun museokeskus on 6.6.2023 kaavaehdotuksesta antamassaan lausunnossa todennut, että suurimmat maisemalliset vaikutukset kohdistuvat lähiasutukseen, muun muassa Kolisevan kylään, jossa sijaitsee myös maakunnallisesti ja paikallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä. Museokeskus on kuitenkin YVA-selosteen selvitysten ja kuvasovitteiden perusteella todennut vaikutusten jäävän vähäisiksi.

Hallinto-oikeus toteaa, että tuulivoimahankkeesta aiheutuvien maisemavaikutusten luonnetta ja merkittävyyttä erilaisissa kohteissa ja eri etäisyysvyöhykkeillä on edellä mainituissa selvityksissä kuvattu sanallisesti, teemakartoin ja valokuvasovitteiden avulla. Myös vaikutuksia maiseman ja kulttuuriympäristön arvokohteisiin sekä lentoestevalaistuksen vaikutuksia on arvioitu.

Tuulivoimapuiston maisemavaikutuksia koskevat selvitykset on laadittu noudattaen tuolloin voimassa ollutta ympäristöministeriön laatimaa oikeudellisesti sitomatonta ohjetta. Tätä ohjeistusta on vuonna 2024 eli kaavan hyväksymisen jälkeen päivitetty. Päivitetyssä ohjeistuksessa (Ympäristöministeriön julkaisuja 2024:29) on esitetty uudet suuntaa antavat ohjeelliset esimerkit etäisyysvyöhykkeistä koskien nyt kysymyksessä olevia voimaloita suurempia, kokonaiskorkeudeltaan yli 300 metriä olevia voimaloita. Maisemavaikutuksia ei siten voida katsoa laaditun valituksessa esitetyllä tavalla puutteellisesti siitä syystä, että maisemavaikutukset olisi arvioitu tuulivoimaloiden kokoluokkaan nähden väärällä tai soveltumattomalla tavalla.

Alueidenkäyttölain 32 §:n 1 momentin mukaan maakuntakaava on ohjeena laadittaessa yleiskaavaa. Hallinto-oikeus toteaa, että alue on tuulivoimavaihemaakuntakaavassa todettu maakunnallisesti merkittäväksi tuulivoimatuotantoon soveltuvaksi alueeksi, jolle kyseistä kaavaa varten laadittujen selvitysten perusteella voidaan sijoittaa yli kymmenen tuulivoimalaa. Tuulivoimavaihemaakuntakaavaa laadittaessa arvioitavana on ollut muun ohella tällaisen tuulivoimapuiston maisemallinen yhteensopivuus lähimpiin valtakunnallisesti merkittäviin maisema-alueisiin nähden. Osayleiskaavaa varten laadittujen maisemaselvitysten tarkoituksena on ollut tarkemmin selvittää osayleiskaavan mahdollistaman kokoluokan tuulipuiston toteuttamisen seurauksena syntyvät maisemavaikutukset. Maisemavaikutukset on mallinnettu käyttäen voimaloiden kokonaiskorkeutena suurinta kaavan sallimaa korkeutta. Tehtyjä selvityksiä on pidettävä riittävinä osayleiskaavan mukaisena toteutettavan tuulivoimapuiston maisemavaikutusten arvioimiseksi. Selvityksissä on arvioitu myös voimaloiden välittömässä lähiympäristössä tapahtuvia muutoksia ja voimaloiden välisiä sähkönsiirto- ja huoltotieyhteyksiä sekä niiden vaatimaa tilaa. Sekä olemassa olevat perusparannettavat että uudet huoltotielinjaukset ilmenevät kaavakartasta ohjeellisina. Kaavamääräysten mukaan maakaapelit tulee sijoittaa ensisijaisesti teiden yhteyteen. Hallinto-oikeus katsoo, että kaava perustuu maisemavaikutusten arvioinnin osalta kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin, jotka on tehty siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. Selvitykset antavat riittävät tiedot suunnitelman toteuttamisen merkittävistä vaikutuksista sekä lähi- että kaukomaisemaan.

Kun otetaan huomioon tuulivoimaloiden sijainti, määrä ja koko, hanketta ei ole mahdollista toteuttaa aiheuttamatta muutoksia ympäristössä ja maisemakuvassa. Maisemaselvitysten perusteella maisemavaikutukset saattavat paikoin olla jopa merkittäviä. Merkittävät maisemavaikutukset kohdistuvat kuitenkin suurimmaksi osaksi tuulipuiston lähialueille ja vähenevät etäisyyden kasvaessa. Myös viranomaislausuntojen mukaan vaikutukset muun ohella varsin etäällä sijaitseviin valtakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin jäävät vähäisiksi. Osayleiskaavassa on näin ollen riittävästi otettu huomioon maiseman vaaliminen sekä tuulivoimarakentamisen ja muun maankäytön sopeutuminen maisemaan ja ympäristöön.

Vaikutukset susiin

Susien suojelu ja alueen susireviirit

Susi on poronhoitoalueen ulkopuolisen Suomen alueella luontodirektiivin liitteen IV laji, joka edellyttää liitteessä mainittujen lajien kohdalla tiukkaa suojelua. Suojelusta voidaan poiketa vain erityisin perustein. Suomen punaisessa kirjassa (2019) suden uhanalaisuusluokka on erittäin uhanalainen (EN).

Luonnonsuojelulain 78 §:n 2 momentin mukaan tiukkaa suojelua edellyttävään eläinlajiin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja ei saa hävittää eikä heikentää.

Kaavaselostuksen mukaan kaava-alue sijoittuu Luonnonvarakeskuksen kanta-arvion (2022) tietojen perusteella kahden eri susireviirin (Vehmaan reviiri ja Kaivolan reviiri) reuna-alueille. Kaavaselostuksen mukaan käytettävissä olevan tiedon perusteella ei voida tehdä tulkintaa siitä, ovatko Vehmaan reviirin sudet pesineet osayleiskaavan kaava-alueella. Biologiensa suorittamien maastokäyntien ja havainnoinnin perusteella susien pesintään soveltuvia kohteita löytyy suhteellisen paljon sekä kaava-alueelta että sen ulkopuolisilta alueilta. Alueen louhikkoinen maasto tarjoaa paikalliselle reviirille ilmeisen runsaasti pesintään ja vaihtopesiksi soveltuvia vaihtoehtoja. Suden lisääntymispaikat sijoittuvat kuitenkin todennäköisimmin reviirin keski- kuin reunaosille. Selvityksissä löydettiin kuusi susien pesintään soveltuvaa kohdetta voimalapaikkojen läheisyydestä. Ne kuitenkin sijoittuvat kaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden (tv) ulkopuolelle. Kaavan sisältö huomioon ottaen on kaavaselostuksen mukaan oletettavaa, että metsäalueet säilyvät kaavan voimaantulon jälkeenkin talousmetsänä ja alue tulee siten jatkossakin tarjoamaan otolliset lähtökohdat muun muassa susireviirin vahvistumiselle.

Tuulivoimapuiston susivaikutuksia on selvitetty sekä YVA-menettelyssä että sen jälkeen tehdyssä uudessa susiselvityksessä.

Susivaikutusten arviointi YVA-selostuksessa

Tammi-helmikuussa tehdyissä nisäkkäiden lumijälkilaskennoissa (Ahlman 2021) oli havaittu kahden suden jäljet hankealueen läheisyydessä sen kaakkoispuolella. YVA-selostuksen arviointi on perustunut 18.2.2022 päivättyyn Susiselvitykseen (Sweco).

Susiselvityksen mukaan tuulivoimapuisto sijoittuu pinta-alaltaan 530 m²:n suuruiselle Vehmaan reviirille ja tämän sisällä osittain alueelle, joka rauhallisuutensa ja syrjäisyytensä vuoksi soveltuisi suden lisääntymisympäristöksi. Alueen soveltuvuutta heikentää hankealueen itäosassa valtatie, jonka vaikutusalueen voidaan arvioida ulottuvan noin kilometrin etäisyydelle tiestä. Reviirin alueella on muitakin yhtenäisiä ja hiljaisia metsäalueita, jotka sijoittuvat reviirin keski- ja pohjoisosiin peltoviljelyalueen ulkopuolelle. Reviirin alueelle ei myöskään ole suunnitteilla

muita tuulivoimahankkeita, eikä niitä myöskään ole osoitettu Varsinais-Suomen maakuntakaavoissa. Tämän vuoksi Kolsa-Juvansuon tuulivoimahankkeen toteuttamisella ei ole arvioitu olevan pysyviä haitallisia vaikutuksia Vehmaan reviirin alueella elävien susien elinolosuhteisiin. Selvityksessä on todettu myös, että susi on elintapojensa puolesta generalisti, joka sopeutuu hyvin monenlaisiin olosuhteisiin ja liikkuu laajalla alueella. Reviirilleen vakiintunut susi kuitenkin poistuu asuttamaltaan reviiriltä vain harvoin, joten reviirin alueella tapahtuvat muutokset saattavat vaikuttaa myös susien mahdollisuuksiin käyttää reviiriään lisääntymiseen. Lisääntymisen kannalta kriittinen ajanjakso, jolloin häiriötä aiheuttavia toimia tulisi välttää, on 1.4.–31.7. Koska lisääntymisaika on lajin kannalta kaikkein herkintä aikaa, on tärkeää, että puunkaatoa ja muita rakentamiseen liittyviä töitä ei käynnistetä huhti-toukokuussa, jolloin poikaset syntyvät ja emä pysyy poikasten kanssa samassa pesässä useita viikkoja.

YVA-selostuksessa on arvioitu ainoastaan vaikutuksia Vehmaan reviiriin, jolle hankealueen tuolloin katsottiin kokonaisuudessaan sijoittuvan. Arvion mukaan voimaloiden aiheuttama toiminnanaikainen häiriö ja huolto- ja mahdollinen muu lisääntynyt liikenne voi aiheuttaa alueen välttämistä. Eläimet voivat myös tottua häiriöön, mutta tästä ei ole tutkittua tietoa. Vaikutus voi olla sekä lajikohtaista että vaihdella yksilöllisesti. Tuulivoimaloiden melulla on vaikutusta suurpetoihin myös välillisesti. Monet saaliseläimet ovat arkoja ja voivat välttää alueita, joilla melu haittaa saalistajien havaitsemista. Hankealue on nykyisellään metsätaloustaloudessa olevaa aluetta, jossa on useita metsäteitä ja peltolaikkuja, missä nykyisinkin aiheutuu satunnaisesti häiriötä suurpedoille. Rakennusaikainen melu ja liikenne sekä toiminnan aikainen tuulivoimaloiden aiheuttama melu ja mahdollinen parantuneen tiestön myötä lisääntyvä liikenne voivat aiheuttaa alueen välttämistä tuulivoimaloiden vaikutusalueella.

Yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä susivaikutusten osalta

Yhteysviranomainen on YVA-menettelyssä antamassaan perustellussa päätelmässä todennut, että YVA-selostuksen vaikutusten arvioinnista on puuttunut selvitys tai kuvaus siitä, voivatko voimaloiden paikat sisältää suden mahdollisen pesäpaikan tai onko tällaisia paikkoja (lisääntymis- ja levähdyspaikka) niiden tai rakennettavien teiden läheisyydessä ja miten tämä voidaan tarvittaessa ottaa huomioon hankkeessa. Yhteysviranomainen on edellyttänyt, että hankkeen jatkosuunnittelussa kiinnitetään erityistä huomiota kaavan toteuttamisesta alueella esiintyville susille aiheutuviin vaikutuksiin. Tämän lisäksi yleiskaavan laadinnan yhteydessä susiin kohdistuvaa vaikutusten arviointia on täydennettävä korkeimman hallinto-oikeuden päätös KHO 2019:160 ja yhteysviranomaisen esittämät päätelmät huomioiden. Lisäksi vaikutusten arvioinnissa on tarpeen muun muassa esittää selkeät ohjeet, miten mahdollisia vaikutuksia tulee lieventää, ja ottaa ne huomioon kaavamääräyksin.

Susiselvitys maastossa 28.2.2023

YVA-menettelyssä tehtyjä selvityksiä on täydennetty selvityksessä ”Susiselvitys maastossa 28.2.2023” muun ohella yhteysviranomaisen esittämien huomioiden pohjalta. Selvityksen mukaan hankealue sijoittuu vuoden 2022 tietojen mukaan kahdelle eri susireviirille: Vehmaan ja Kaivolan reviireille. Pääosin hankealue sijoittuu Vehmaan reviirin itäosaan. Ainoastaan hankkeen voimala numero 12 sijoittuu Kaivolan reviirin puolelle vielä idemmäs.

Selvityksen mukaan Vehmaan reviirin status on perhelauma, joka koostuu todennäköisesti kuudesta yksilöstä. Kerättyjä näytteitä sekä kirjattuja susihavaintoja on runsaasti erityisesti reviirin itäosissa. Pääasiallisesti valtatie 8:n itäpuolelle sijoittuvan Kaivolan reviirin status on niin ikään perhelauma, jonka todennäköinen yksilömäärä on seitsemän. Kaivolan reviirin alueelta kerätyt näytteet ja susihavainnot painottuvat reviirin pohjoisosalle. Luonnonvarakeskuksen kanta-arvion (2022) mukaan hankealue ei sijoitu reviirin keskiosiin, mutta hankealueelta ja sen läheisyydestä on runsaasti susihavaintoja ja kerättyjä DNA-näytteitä vuodelta 2022. Hankealueen länsiosa on toisaalta jo lähempänä keskiosaa, kun taas hankealueen itäosa sijoittuu hieman Vehmaan reviirin ulkopuolelle ja osittain jopa Kaivolan reviirin puolelle.

Susiselvityksessä on todettu edelleen, että suden lisääntymispaikka on pesä, johon naaras synnyttää pennut. Suomessa suden pesäpaikka sijaitsee yleensä keskimääräistä tiheäpuustoisemmassa ympäristössä kaukana ihmistoiminnasta, kuten rakennuksista ja teistä, ja vain harvoin samaa pesää käytetään uudelleen. Pennut syntyvät huhtikuun lopulla tai toukokuun alkupuolella. Pesä sijaitsee yleensä tiheäoksaisten kuusen juurella ja usein myös juurakoiden tai siirtolohkareiden alla mutta harvoin luolassa. Sudella on myös niin sanottuja vaihtopesiä, joihin pennut siirretään niiden syntymän jälkeen. Vaihtopesät toimivat samalla lauman kokoontumispaikkoina, ja samaa paikkaa käytetään tavallisimmin 2–4 viikkoa.

Susiselvityksessä on etsitty voimalapaikoilta ja 400 metrin puskurivyöhykkeiltä potentiaalisia suden pesäympäristöjä sekä suden jälkiä ja jätöksiä ristiin rastiin kulkemalla. Potentiaalisiksi pesäpaikoiksi merkittiin alas asti tiheäoksaisten suoja-antavat kuuset, mahdolliset suojaavat juurakot sekä siirtolohkareiden muodostamat suojaavat tarpeeksi tilavat muodostelmat, jotka eivät sijainneet latvuspeittävydeltään liian avoimessa ympäristössä tai liian lähellä metsäteitä. Kartoitukset toteutettiin valoisaan aikaan kolmen maastopäivän aikana 15.–17.2.2023.

Selvityksen johtopäätöksenä todetaan, että selvitys antaa viitteitä mahdollisista suden pesäpaikoiksi sopivista kohteista Kolsa-Juvansuolle suunniteltujen voimaloiden alueelta ja 400 metrin säteeltä voimalapaikoista. Suunniteltujen voimalapaikkojen läheisyydestä tuulivoima-alueiden ulkopuolelta on löydetty kuusi suden lisääntymispaikaksi mahdollisesti sopivaa kohdetta. Vastaavaa pesäksi tai vaihtopesäksi sopivaa aluetta ja maastonmuotoja ei ole selvitetty muualta hankealueelta tai hankealueen ulkopuolelta, mutta on mahdollista ja

todennäköistä, että vastaavia suden pesäpaikoiksi sopivia ympäristöjä on myös nyt selvitettyjen kohteiden ulkopuolella. Selvityksessä todetaan, että tehdyn selvityksen perusteella ei voida poissulkea, etteikö susi tulevaisuudessa voisi pesiä alueella, mutta ei myöskään voida todistaa, että susi pesii löydettyillä kohteilla selvitettyllä alueella. Pesäpaikan määrittäminen varmuudella edellyttäisi siihen koulutetun koiran käyttöä tai lisääntyvän suden pannoitusta (GPS-seurantaa).

Luonnonvarakeskuksen lausunnot

Luonnonvarakeskuksen kaavaluonnoksesta 28.9.2022 antamassa lausunnossa on todettu muun ohella, että suden osalta tutkimustuloksia tuulivoiman vaikutuksista meidän olosuhteissamme ei ole. Suden pesimä- ja lepäilyalueet sijaitsevat yleensä reviirien keskiosissa. Muutokset reviirien ydinalueilla saattavat vaikuttaa suden pesimä- ja lepäilyalueisiin ja siten lisääntymismenestykseen. Susi on sopeutumiskykyinen laji mutta riippuvainen saaliseläimistään (erityisesti hirvi), joten tuulivoiman vaikutukset suteen eivät ole yksin kiinni suorista vaikutuksista lajiin itseensä, vaan myös vaikutuksista sen saaliseläinten käyttäytymiseen ja lisääntymismenestykseen.

Luonnonvarakeskus on kaavaehdotuksesta 5.6.2023 antamassaan lausunnossa todennut, että hankkeessa on tehty tavanomaista perusteellisempia selvityksiä muun muassa suteen liittyen, sillä alueella on yritetty kartoittaa myös suden pesintään soveltuvat kohteet. Lumijälkilaskenta ei mainitussa mittakaavassa todennäköisesti kerro riittävästi alueen merkityksestä suurpetojen elinympäristönä. Lisäksi voimaloiden mahdollinen vaikutusalue pesäpaikkoihin saattaa olla laajempi kuin hankkeen susien pesäselvityksessä huomioitu 400 metriä.

Oikeudellinen arviointi

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytännön (mm. KHO 2019:160 ja KHO 2023:73) mukaan luonnonsuojelulakiin perustuva lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämis- ja heikentämiskielto voi koskea vain verrattain suppeita alueita, eikä se velvoita suojelemaan suden koko elinympäristöä. Kiellon noudattamisen arvioinnissa on otettava huomioon lisääntymis- ja levähdyspaikkojen määrittelyyn liittyvät lajikohtaiset erityispiirteet sekä se, että tuulivoimaloista saattaa aiheutua häiriötä tuulivoimalan varsinaista rakennuspaikkaa laajemmalle alueelle.

Kolsa-Juvansuon tuulivoimapuiston kaava-alueella tehtyjen selvitysten perusteella kaavanmukaisilla tuulivoimaloiden alueilla ei sijaitse tunnistettuja suden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja, mutta kaava-alueella on ominaisuuksiensa puolesta sellaiseksi soveltuvia kohteita ja alueelta on myös runsaasti havaintoja susista. Pinta-alaltaan noin 19,85 km²:n suuruinen kaava-alue sijoittuu lähes kokonaan Vehmaan reviirin alueelle ja vain vähäisiltä osin Kaivolän reviriin reuna-alueelle. Kaava-alue käsittää alle 4 % Vehmaan reviirin pinta-alasta (530 km²) ja sijoittuu sen itäiseen reunaan. Vaikka

susihavaintoja on kaava-alueelta runsaasti, selvitysten mukaan lisääntymispaikat sijoittuvat todennäköisemmin reviirin keskiosiin kuin reunaosiin. Sudet myös vaihtavat pesäpaikkaa, joten tilanne niiden osalta voi myös muuttua.

Hallinto-oikeus toteaa, että kaavaa valmisteltaessa tehdyt selvitykset antavat riittävät tiedot tuulivoimapuiston vaikutuksista susiin, ja kaava perustuu tältä osin sen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun. Suden lisääntymisen kannalta herkin vaihe on lisäksi otettu huomioon kaavamääräyksillä, jotka edellyttävät muun ohella, että suden pesintäaika otetaan huomioon eniten haittaa aiheuttavien toimenpiteiden ajoittamisessa ja pesintään soveltuvat kohteet kartoitetaan ennen tiestön ja yhteyksien toteuttamista. Viime kädessä rakennuslupavaiheessa suden suojelua turvataan suden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämistä ja heikentämistä koskevalla kiellolla, joka on voimassa luonnonsuojelulain 78 §:n nojalla tämän kaavan sisällöstä riippumatta. Päätös yleiskaavan hyväksymisestä ei ole susien osalta valituksessa esitetyillä, luonnonarvojen vaalimisen huomioon ottamiseen liittyvillä perusteilla lainvastainen.

Vaikutukset muuttolintuihin ja petolintuihin

Linnustovaikutusten huomioiminen kaavaratkaisussa

Tuulivoimapuistoa lähimmät lintudirektiivin perusteella suojellut Natura-alueet (SAC/SPA), kansainvälisesti tärkeät lintualueet (IBA), maakunnallisesti tärkeät lintualueet (MAALI) sekä Suomen tärkeät lintualueet (FINIBA) sijaitsevat yli 9 kilometrin etäisyydelle hankealueesta. Hankealue sijoittuu vuoden 2014 Lintujen päämuuttoreitit Suomessa -selvityksessä (Toivanen ym. 2014) rajatuille valtakunnallisille merikotkan ja kurjen päämuuttoreiteille.

Kaava-alueelle on rajattu viisi linnustollisesti arvokasta aluetta, jotka on kaavassa osoitettu linnuston kannalta paikallisesti arvokkaina alueina (luo-3). Merkintää koskevan kaavamääräyksen mukaan alueen linnuston kannalta keskeisiä ominaispiirteitä ei saa vaarantaa alueeseen kohdistuvien toimenpiteiden yhteydessä.

Osayleiskaavan yleismääräyksissä on edellytetty kaava-alueen eläinlajiston pesintäajan huomioimista tuulivoimaloiden alueisiin, huoltotiestöön ja maakaapeliyhteyksiin kohdistuvien toimenpiteiden aikataulutuksessa sekä lentoestevalojen ympäristövaikutusten huomioon ottamista tuulivoimaloiden lentoestevalojen valinnassa. Kaavakarttaan on merkitty ohjeellinen maakaapeliyhteys, ja yleismääräyksissä edellytetty, että alueen sisäiset keskijännitejohdot on toteuttava ensisijaisesti maakaapeleina ja että maakaapelit tulee sijoittaa ensisijaisesti teiden yhteyteen.

Kaavaselostuksen mukaan sähkönsiirto suunnitellaan toteutettavan maakaapeloinnein, jolloin törmäysriskiä ilmajohtoihin ei ole. Kapea-alainen

puuston poisto ei merkittävästi vaikuta yhdenkään lintulajin pesäpaikan sopivuuteen.

Kaavaselostuksen mukaan hankkeella on vähäinen negatiivinen vaikutus pesimä- ja muuttolinnustoon. Alueella tai sen lähistöllä pesivillä päiväpetolinnuilla on vähäinen törmäysriski, vaikkakin törmäysmallinnuksen mukaan riski on äärettömän pieni. Hankealueen pöllöreviirit saattavat melun vuoksi osittain autioitua, mutta vaikutukset Varsinais-Suomen sekä koko maan huuhkaja- ja viirupöllöpopulaatioihin ja niiden suotuisaan suojelutasoon ovat kuitenkin melko vähäiset. Pöllöjen kohdalla törmäysriski on todennäköisesti olemassa, mutta yöaktiivisuudesta johtuen niiden lentoseuranta ja siten törmäysmallinnuksen toteutus on mahdotonta. Muuttolinnuston osalta merkittävin vaikutus syntyy törmäysriskistä, joka kuitenkin on toteutetun törmäysriskimallinnuksen mukaan hyvin vähäinen kaikille lintulajeille.

Petolintuja koskevat selvitykset

Pesimälinnustoselvityksen (Sweco 4.1.2022) lähtötietoina on käytetty Laji.fi-tietokannan kautta saatuja aineistoja, Tiira-lintuhavaintotietokannan havainto-, rengastus- ja pesätietoja sekä Metsähallituksen vastuupetolintujen pesäpaikkatietoja. Lisäksi lähtötietoina on käytetty tärkeiden lintualueiden (IBA, FINIBA, MAALI) rajauksia (BirdLife, 2021), lintudirektiivin perusteella suojeltujen Natura-alueiden rajauksia ja alueella aiemmin tehtyjä luontoselvityksiä. Pesimälinnustoselvityksen perusteella selvitysalueen lajisto on pääosin tavanomaista talousmetsien ja reuna-alueiden linnustoa, mutta erityisesti kosteikkoalueilla lintutiheys on paikoitellen hyvinkin korkeaa. Hankealueelta on tehty maastokäyntien yhteydessä kolme salassa pidettävää havaintoa suojelunarvoisista petolintulajeista ja pöllöistä (viirupöllö, helmipöllö), joiden kanta on Pöllöselvitys 2021 -asiakirjan (Ahlman Group Oy) mukaan sekä kaava-alueella että sen ulkopuolella tehtyjen havaintojen perusteella varsin hyvä. Pöllöselvitykseen liittyvien kuunteluiden aikana tehtiin havainnot neljästä pöllölajista hankealueella.

Päiväpetolintujen kevätseurannan 2021 (Ahlman Group Oy) aikana kirjattiin havainnot viidestä päiväpetolintulajista (merikotka, kanahaukka, varpushaukka, hiirihaukka ja sääksi). Päiväpetolintujen kesäseurannan 2021 (Ahlman Group Oy) aikana kirjattiin havainnot yhdeksästä päiväpetolintulajista (mm. merikotka, kanahaukka, hiirihaukka ja sääksi). Päiväpetolintujen syysseurannan yhteydessä tehtiin havaintoja merikotkasta, kanahaukasta ja hiirihaukasta.

Päiväpetolintujen törmäysmallinnus (Ahlman Group Oy, 2022) on laadittu tehtyjen päiväpetolintuseurantojen 2021 pohjalta. Mallinnuksessa on ollut mukana lentohavaintojen ja lajien huomionarvoisuuden perusteella muun ohella merikotka, kanahaukka, hiirihaukka ja sääksi. Lajikohtaisina väistökertoimina on käytetty 95 % sekä kananhaukan ja sääksen osalta korkeampaa kerrointa 98 %. Mallinnuksen mukaan viiden mallinnetun päiväpetolintulajin törmäysriski oli teoreettisesti erittäin pieni. Suurin riski törmäykselle oli hiirihaukalla, jonka on arvioitu menehtyvän törmäykseen kerran 70 vuodessa. Vähäiset lukemat johtuvat törmäysmallinnuksessa

esitetyn näkemyksen mukaan erityisesti siitä, että roottorien muodostama riskialue ja sen tilavuus on erittäin pieni suhteessa suuren hankealueen ilmatilaan.

Lisäksi asiakirjaselvitykseen sisältyvät päiväpetolintuja koskevat selvitykset päiväpetolintujen kevätseuranta 2016 (Ahlman Group Oy) ja päiväpetolintujen kesäseuranta 2016 (Ahlman Group Oy).

Muuttolintuja koskevat selvitykset

Lintujen kevätmuuttoselvityksessä 2021 (Ahlman Group Oy) puolentoista kuukauden havainnointijaksolla (23.3.–11.5.2021) yhdeksän päivän / 63 havaintotunnin aikana havaittu yhteislentomäärä oli noin 5 200 yksilöä. Tuntia kohden kirjattiin näin ollen keskimäärin 82 lentoa, mikä selvityksen mukaan on tyypillisen pieni määrä keväällä sisämaassa. Merkittäviä muuttajamääriä kirjattiin vain muutaman lajin osalta (mm. merikotka), ja muun ohella kurkien määrä jäi erittäin pieneksi. Kaikkia kookkaita lintuja havaittiin yhteensä 2 947 yksilöä, joista 740 yksilöä lensi riskikorkeudella suunnitellun tuulivoimapuiston läpi. Lukema on kokonaisuutena melko vähäinen.

Syysmuuttoselvityksessä 2021 (Ahlman Group Oy) havainnointijaksolla 22.8.–13.10.2021 havaittiin kookkaita lintuja kokonaisuutena varsin niukasti. Mainittavia muuttolukemia oli ainoastaan muun ohella merikotkan ja kurjen osalta. Riskikorkeudella lentävien yksilöiden määrä oli selvityksen mukaan kokonaisuutena melko vähäinen. Merkittävimmät määrät koskevat kurkia (503 yksilöä havaitusta 1 353:sta). Yhdeksän päivän / 63 havaintotunnin aikana yhteislentomäärä oli noin 11 500 yksilöä. Tuntia kohden kirjattiin näin ollen keskimäärin 183 lentoa, mikä on varsin tavanomainen lukema sisämaassa syksyllä. Tulosten perusteella suuret kurki- ja päiväpetolintumäärät eivät osuneet Kolsa–Juvansuon hankealueelle, eikä alue vaikuta olevan erityisen merkittävän muuttoreitin varrella. Lisäksi muutto kulki alueella sisämaalle tyypilliseen tapaan hyvin hajanaisena ja viuhkamaisesti, eikä selviä muuttoreittejä voida osoittaa.

Kevät- ja syysmuuttoselvityksen pohjalta laaditussa lintujen törmäysmallinnuksessa 2021 (Ahlman Group Oy) on käytetty oletuksena, että 95 % linnuista väistää tuulivoimalaa. Mallinnuksessa törmäysriskit on arvioitu pieniksi. Sen mukaan keväällä merikotkan on arvioitu törmäävän tuulivoimaloihin 0,04 yksilön voimin ja kurjen 0,01 yksilön voimin. Syksyllä törmäysriski on merikotkan osalta 0,03 ja kurjen osalta 0,38.

Muuttolintuja ja petolintuja koskevien vaikutusten arviointi YVA-selostuksessa

Tuulivoimapuistoon sovelletussa YVA-menettelyssä on arvioitu hankkeen linnustovaikutuksia muun ohella edellä mainittujen selvitysten perusteella.

YVA-selostuksen mukaan törmäyskuolleisuudesta johtuvat vaikutukset ovat suoria ja välittömiä vaikutuksia, kun taas tuulivoimaloista aiheutuva häirintä,

estevaikutus ja elinympäristömuutokset näkyvät pidemmällä aikavälillä sekä lajikoostumuksessa että yksilömäärissä. Muuttolintujen kannalta merkittävin vaikutus on törmäyskuolleisuudella. Myös suurikokoiset lintulajit, kuten kurjet ja päiväpetolinnut, ovat alttiimpia törmäysvaaralle kuin pienikokoiset lajit. Törmäysriskiä pienentää kuitenkin lintujen kyky väistää voimaloita. Törmäystodennäköisyys pienenee lapojen pituuden kasvaessa ja kierrosnopeuden laskiessa, joten nykyaikaiset Suomeen rakennettavat melko hitaasti pyörivät ja suuret tuulivoimalat ovat lintujen kannalta turvallisempia kuin pienikokoisemmat tuulivoimalat.

YVA-selostuksen mukaan törmäysmallinnuksen perusteella törmäysriski on hyvin vähäinen kaikille mallinnetuille muuttolintulajeille. Tuulivoimalat voivat häiritä ja karkottaa myös levähtäviä muuttolintuja.

Törmäysriski koskee myös muun ohella päiväpetolintuja, jotka kaartelevat säännöllisesti törmäysriskikorkeudella etsien saalista. Paikallisten päiväpetolintujen törmäysmallinnuksessa viiden huomionarvoisen lajin kohdalla törmäysriski oli kuitenkin erittäin pieni. Petolintujen tiedossa olevista pesistä lähin sijoittuu lähteestä riippuen joko 120 metrin tai 260 metrin etäisyydelle lähimmästä tuulivoimalasta.

Aivan voimaloiden välittömässä läheisyydessä elinympäristö muuttuu pysyvästi. Elinympäristön muutoksen vaikutus vaihtelee lajikohtaisesti. Voimaloiden ympärille raivattavat aukeat saattavat tuoda joillekin lajeille lisää ruokailumahdollisuuksia. Yhtenäisen metsäalan pirstoutumisen vaikutus on uhanalaistuvalla metsälinnustolle pääsääntöisesti negatiivista. Lintujen joutuessa kiertämään tuulivoima-alueen päästäkseen saalistus- tai muuttoreiteilleen puhutaan estevaikutuksesta. Tämä johtaa lisääntyneeseen energiankulutukseen, joka voi alentaa lintujen kuntoa ja lisääntymismenestystä.

Tuulivoimaloiden tuottaman äänen, liikkeen ja välkkeen aiheuttaman häirinnän vuoksi alue saattaa muuttua epäsuotuisaksi pesimä- ja ruokailutarkoitukseen. Voimaloiden meluvaikutuksen on esitetty vaikuttavan lintujen pesintöihin samoin kuin liikenteen melun, jonka on osoitettu laskevan sekä reviiritiheyksiä että pesintämenestystä. Häiriövaikutus on voimakkaampaa tuulipuistoalueen keskellä kuin reunoilla. Roottorin pyörimisestä aiheutuvan välkkeen lisäksi myös lentoestevalot ja voimaloiden muu valaistus saattaa haitata lintuja, ja vaikutus riippuu valittavista valoista ja säätilasta. Voimakas jatkuva valkoinen valo voi sumuisella säällä aiheuttaa niin kutsutun majakkaefektin, jolloin linnut jäävät kiertelemään valon piiriin ja törmäävät rakenteisiin.

Tuulivoimaloihin ja niiden toimintaan liittyvien vaikutusten lisäksi linnustolle aiheutuu haittaa myös tuulivoimaloiden rakennustöistä. Rakentamisesta aiheutuu melua, minkä lisäksi lajien elinympäristö muuttuu, kun kasvillisuus raivataan rakentamisalueilta. Rakennusaikaisen melun vaikutus ulottuu kauemmas ja voi häiritä lintuja erityisesti pesimäaikaan, jolloin pesintä voi epäonnistua.

YVA-selostuksessa on esitetty myös toimia linnustovaikutusten vähentämiseksi. Linnuston suojelun kannalta lentoestevalot tulisi toteuttaa vilkkuvina eikä jatkuvatoimisinä. Rakentamisen ajoittamisella pesimäkauden ulkopuolelle voidaan vähentää linnustoon kohdistuvaa häiriövaikutusta. Erityisesti päiväpetolintujen ja pöllöjen pesäpaikkojen läheisyydessä olevien voimaloiden rakentamisen ajoittuminen kyseisen lajin pesimäajan ulkopuolelle vähentää petolintuihin kohdistuvaa häiriötä. Törmäysriskiä muuttolinnuille voidaan vähentää pysäyttämällä voimalat voimakkaiden muuttopäivien ajaksi. Sähkönsiirtoreitin toteuttaminen maakaapelein vähentää elinympäristölle koituvaa muutosta, sillä puustoa vähennetään ainoastaan noin kuuden metrin leveydeltä.

Yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä linnustovaikutusten osalta ja selvityksen huomioon ottamisesta kaavavaiheessa

Yhteysviranomainen on hankkeen merkittävistä vaikutuksista tekemässään perustellussa päätelmässä edellyttänyt linnustolle aiheutuvien vaikutusten arvioinnin täydentämistä ja tarkennettujen selvitysten perusteella etenkin pöllöihin ja niiden reviireihin kohdistuvien vaikutusten arviointia. Huomiota on kiinnitetty myös alueen linnustollisen merkityksen tunnistamiseen maakunnan tasolla ja maakunnallisesti vähälukuisten lajien kuten pöllöjen tai päiväpetolintujen pesimäalueena sekä muuttolinnustonselvityksen havainnointipäivien ohjeistuksesta poikkeavaan määrään.

YVA-selostuksessa esitettyä arviointia on täydennetty ja kommentoitu yhteysviranomaisen huomioiden pohjalta erikseen laaditussa asiakirjassa ”Ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta annetun perustellun päätelmän huomiointi kaavavaiheessa” (Sweco 22.9.2023). Sen mukaan voimalasijoittelu on pyritty tekemään niin, että tunnistetuille linnustollisesti arvokkaille alueille ei sijoitu voimaloita. Päiväpetolintujen ja pöllöjen pesien ympäristöjä on kohdeltu vähintään kuin paikallisesti arvokkaita lintukohteita; käytännössä sitovammin/suojaavammin, sillä voimaloiden ja tv-alueiden sijoituksessa on jo huomioitu kokoaikaiset ja pesimäaikaiset lajikohtaiset suojavyöhykkeet. Tutkimusten mukaan pöllöt saattavat 41 %:n todennäköisyydellä hylätä pesäpaikkansa tai reviirinsä tuulivoimapuiston sijaitessa 4–5 km:n etäisyydellä pesästä, mistä syystä hankealueen huuhkaja- ja viirupöllöreviirit saattavat autioitua. Hankealueen kaksi huuhkajaparia edustavat Varsinais-Suomen huuhkajapopulaatiosta noin 1–2 %, ja koko Suomen kannasta noin 0,2 %. Hankealueen kaksi pesivää viirupöllöparia ovat Varsinais-Suomen viirupöllöpopulaatiosta 3–5 %, ja koko Suomen kannasta noin 0,05–0,07 %. Näillä perusteilla hankkeen vaikutukset Varsinais-Suomen ja koko maan huuhkajapopulaatioon sekä viirupöllöpopulaatioon ja niiden suotuisaan suojelutasoon on arvioitu melko vähäiseksi. Muuttolinnuston havaintotunnit tai -minuutit ovat suhteutettuna törmäysmallinnuksessa, eikä törmäysmallinnuksen toteutuminen tai tulokset ole suoraan riippuvaisia havaintopäivien määrästä. Alueella melko harvoin esiintyvän lajin kohdalla alueen läpi lentäminen on voinut jäädä havaitsematta, mutta voidaan olettaa, että harvalukuisena esiintyvän lajin törmäysriski ei olisi muodostunut merkittäväksi.

YVA-menettelyn jälkeen kaavaan on lisätty kaavamääräykset eläinlajiston pesintäajan ja lentoestevalojen ympäristövaikutusten huomioon ottamisesta.

Oikeudellinen arviointi

Luonnonvaraisten lintujen suojelusta annettu neuvoston direktiivi 2009/147/EY (jäljempänä lintudirektiivi) on Suomessa pantu täytäntöön luonnonsuojelulailla, jonka 68–69 §:ien nojalla suurin osa Suomessa luonnonvaraisina esiintyvistä linnuista on rauhoitettu.

Tuulivoimapuiston vaikutukset muuttolintuihin ja petolintuihin on arvioitu varsin kattavasti YVA-menettelyssä, ja tätä arviota sekä kaavan sisältöä on täydennetty muun ohella ELY-keskuksen yhteysviranomaisena tekemien huomioiden perusteella. Hallinto-oikeus toteaa, että yleiskaavan perusteena olevista selvityksistä käy ilmi, miten tuulivoimaloiden alueet sijoittuvat suhteessa alueen suojelullisesti huomionarvoisten lintulajien esiintymiin, jotka on huomioitu tuulivoimaloiden sijoittelussa. Muutto- ja petolintuihin kohdistuvia vaikutuksia koskevien selvitysten perusteella on voitu riittävällä tavalla arvioida hankkeen vaikutukset muuttolintuihin ja petolintuihin, ja kaava perustuu myös näiden vaikutusten osalta kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin.

Hallinto-oikeus toteaa, että kaavan edellytyksenä ei ole, että sen toteuttamisesta ei ollenkaan aiheutuisi joidenkin tavoitteiden kannalta haitallisia seuraamuksia, vaan että maankäytön eri tavoitteet ja kaavalle asetetut vaatimukset otetaan huomioon siinä määrin kuin laadittavan kaavan tavoite ja tarkkuus sitä edellyttävät. Kaavoituksessa sovitetaan yhteen useita erilaisia maankäytön tavoitteita ja kaavoitukselle asetettuja vaatimuksia, jotka ovat usein keskenään ristiriitaisia. Hallinto-oikeus katsoo, että kaavaselvitysten perusteella kaavassa on muutto- ja petolintujen osalta riittävällä tavalla otettu huomioon luonnonarvojen vaaliminen.

Maanomistajille aiheutuvan haitan kohtuullisuus

Valituksessa mainituista valittajien omistamista kiinteistöistä ainoastaan _____ omistaman _____-nimisen kiinteistön (_____) yksi palsta sekä _____ omistaman kiinteistön (_____) kolme palstaa ja kiinteistö _____ (_____) sijaitsevat tuulivoimapuiston osayleiskaava-alueella. Näistä kiinteistöt _____ ja _____ sijaitsevat nyt kysymyksessä olevan Mynämäen kunnan puoleisen osayleiskaavan alueella.

Kiinteistö _____ on osayleiskaavan M-alueella. Sille ei kohdistu luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeiden alueiden (luo-alue) merkintöjä. Lähimmät tuulivoimaloiden alueet Mynämäen puolella (T9 ja T10) sijaitsevat noin 100–200 metrin etäisyydellä tästä kiinteistöstä ja lähin Laitilaan sijoittuva tuulivoimaloiden alue (T4) yli 2 kilometrin etäisyydellä.

Kiinteistö on myös M-alueita. Lähimmät tuulivoimaloiden alueet (T4 Laitilan puolella ja T5 Mynämäen puolella) sijaitsevat noin 350–450 metrin etäisyydellä. Kiinteistölle ulottuu pääosin kiinteistön puolelle sijoittuva luo-1-alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan ydinreviiri. Kaavamääräyksen mukaan alueella sijaitsee lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, joiden hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain perusteella kielletty (LSL 78 §). Alueen liito-oravan kannalta keskeisiä ominaispiirteitä ei saa vaarantaa alueeseen kohdistuvien toimenpiteiden yhteydessä.

kiinteistölle ulottuu vähäisessä määrin myös merkintä luo-2 kohdenumero 8. Kyseessä on Kasvillisuus selvityksen (Ahlman Group Oy, 2021) mukaan vaarantunut luontotyyppi mustikkatyyppin tuore kangas. Kaavamääräyksen mukaan luontotyyppin ominaispiirteitä ei saa vaarantaa alueeseen kohdistuvien toimenpiteiden yhteydessä.

Kiinteistö sijaitsee Kolsa-Juvansuon tuulivoimapuiston osayleiskaavan Laitilan kaupungin puoleisella alueella. Kiinteistön palstat sijaitsevat lähimmillään noin 50 metrin etäisyydellä Mynämäen kunnan puolelle sijoittuvasta tuulivoimaloiden alueesta T5.

Hallinto-oikeus toteaa, että suurin osa tuulivoimapuiston osayleiskaava-alueesta mukaan lukien edellä mainitut valittajien kiinteistöt kyseessä olevilta osiltaan sijaitsevat tuulivoimavaihekaavassa tuulivoimatuotantoon varatulla alueella, jota koskevan suunnittelumääräyksen mukaan alueen säilyminen tuulivoimatuotannolle soveltuvana alueena tulee turvata kuntakaavoituksella. Osayleiskaavan aluerajaus perustuu selvitysten perusteella arvioituun melun leviämiseen, ja muun ohella näiden vaikutusten perusteella tuulivoimahanke rajoittaa rakentamista kaava-alueelle. Yleiskaavalla ei sen sijaan ole oikeudellisia vaikutuksia kaava-alueen ulkopuolella. Hyväksytyssä osayleiskaavassa mainitut valittajien kiinteistöt ovat M-alueita, eikä osayleiskaava estä alueiden nykyistä käyttöä maa- ja metsätalouteen. Kaavamääräys myös sallii tätä käyttötarkoitusta palvelevan rakentamisen. Osayleiskaavaa voidaan siihen sisältyvän määräyksen mukaisesti käyttää rakennusluvan perusteena vain siinä osoitettujen tv-alueiden osalta. Muiden alueiden osalta osayleiskaava on aluevarauskaava, joka ei suoraan ohjaa rakentamista. M-alue on näiltä osin määritelty suunnittelutarvealueeksi. Viime kädessä rakentamismahdollisuudet ratkaistaan siten siihen liittyvässä lupaharkinnassa.

Luontoarvojen osalta hallinto-oikeus toteaa, että luontoarvot eivät sijoitu tasaisesti kiinteistöjen kesken. Yleiskaavan sisältövaatimukset kuitenkin edellyttävät niiden huomioon ottamista. Luo-alueiden rajaukset osayleiskaavassa eivät ole sijaintitarkkoja. Merkinnät on tarkoitettu huomioon otettaviksi alueeseen kohdistuvia toimenpiteitä suunniteltaessa. Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen osalta hallinto-oikeus toteaa selvyuden vuoksi lisäksi, että niiden hävittäminen ja heikentäminen on suoraan luonnonsuojelulain perusteella kielletty riippumatta kaavamerkinnästä.

Osayleiskaava ei ole valittajien esittämällä maankäytön rajoittamiseen liittyvillä perusteilla maanomistajille kohtuuton.

Johtopäätökset

Kunnanvaltuuston päätös Kolsa-Juvansuon tuulivoimapuiston osayleiskaavan hyväksymisestä ei ole lainvastainen valituksessa esitetyillä, selvitysten riittämättömyyteen liittyvillä valitusperusteilla. Päätös ei ole muutoinkaan esitetyillä perusteilla lainvastainen. Valitus on näin ollen hylättävä.

Täytäntöönpanokielto

Kunnanhallitus ei ole alueidenkäyttölain 201 §:n nojalla määrännyt osayleiskaavaa miltään osin tulemaan voimaan ennen kuin hyväksymispäätös on saanut lainvoiman. Näin ollen täytäntöönpanon kieltämiselle ei ole perusteita.

Oikeudenkäyntikulut

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 95 §:n mukaisesti asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen ei ole kohtuutonta, että valittajat joutuvat itse vastaamaan oikeudenkäyntikuluistaan.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut
Alueidenkäyttölaki 188 § 1 mom (976/2017)
Kuntalaki 135 §

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusosoitus on liitteenä (Julkipanon jälkeen)

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet hallinto-oikeustuomarit Tiina Forsten, Satu Lehto ja Teemu Hirvonen. Asian on esitellyt Teemu Hirvonen.

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu ja tulostettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmästä.

Jakelu

Päätös

Asiamies: Asianajaja

Oikeudenkäyntimaksu 270 euroa

Mynämäen kunnanhallitus

Tiedoksi tilastollista seurantaa varten

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Ympäristöministeriö

Hallinto-oikeuden yhteystiedot

Turun hallinto-oikeus

Sairashuoneenkatu 2–4 (PL 32), 20101 Turku

turku.hao@oikeus.fi

Puh. 029 56 42400

<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>